

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра економіки, маркетингу та міжнародних економічних відносин (№ 605)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

Л. Л. Носач
(підпис) (ініціали та прізвище)

«31» серпня 2022 р.

СИЛАБУС ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

_____ Розвиток економічного світогляду _____
(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 29 Міжнародні відносини

Спеціальність: 292 Міжнародні економічні відносини

Освітня програма: Міжнародна економіка

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Силабус введено в дію з 01.09.2022 року

Харків – 2022 р.

Розробник: Попов О.С., доцент кафедри 605, к.е.н.
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри економіки, маркетингу та міжнародних економічних відносин (№ 605)

Протокол № 1 від «28» серпня 2022 р.

Завідувач кафедри д.е.н., професор
(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

I. O. Давидова
(ініціали та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

(підпись)

Д. В. Дикун
(ініціали та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Попов Олександр Сергійович, к.е.н., доцент кафедри 605. Працює в університеті з 2009 року, останніми роками викладає наступні дисципліни:

для бакалаврів:

- розвиток економічного світогляду;
- економіка підприємства;
- міжнародна економіка;
- брэндинг;
- основи економічної теорії;

для магістрантів:

- міжнародні стратегії економічного розвитку;
- економіка європейського союзу;
- управління економічним розвитком.

Напрями наукових досліджень: участь України у міжнародних економічних відносинах, методологія оцінювання участі країн у міжнародних економічних відносинах.

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 1 семестр.

Обсяг дисципліни: 5,5 кредитів ЕКТС / 165 годин, у тому числі аудиторних – 56 годин, самостійної роботи здобувачів – 109 годин.

Форми здобуття освіти – денна, дистанційна, заочна.

Дисципліна: обов'язкова.

Види навчальної діяльності – лекції, семінарські заняття, самостійна робота здобувача.

Види контролю – поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

Мова викладання – українська.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити) – немає.

Необхідні обов'язкові супутні дисципліни (кореквізити) – політекономія, самоменеджмент, математика для економістів, економіка підприємства, макроекономіка, мікроекономіка.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування і розвиток економічного світогляду студента як майбутнього фахівця з економічних питань та з питань управління економічними процесами.

Завдання: розглянути особливості та провести формування зasad економічного мислення як властивості сучасного фахівця з питань управління економічними процесами. Провести огляд існуючих періодизацій історії розвитку економіки та аналіз існуючих глобально-цивілізаційних підходів до вивчення розвитку економіки. Розглянути методологічні аспекти та особливості розвитку економічної науки, зв'язок економічної науки та макроекономічної політики держави. З'ясувати та усвідомити економічну реальність (усвідомити певні історичні зразки) у питанні, чому не всі країни світу стали економічно розвинутими та з'ясувати, у чому полягає сутність світового прогресу та проблема самозбереження суспільства у ХХІ сторіччі. Розглянути основні засади філософії економічної науки в світлі екологічних проблем суспільства.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студента повинні досягти таких **компетентностей**:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК9. Уміння бути критичним та самокритичним.

ЗК10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

СК3. Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин та моделей економічного розвитку.

Програмні результати навчання:

РН1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

РН4. Систематизовувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.

РН5. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.

РН8. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1. Розвиток економічної науки як наслідок розвитку людства і відносин між господарюючими суб'єктами.

ТЕМА 1. Економічне мислення – властивість сучасного фахівця. Поняття і принципи економічної науки.

- *форма заняття*: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.
- *обсяг аудиторного навантаження*: 6,5 годин;
- *тема семінарського заняття*: «Економічне мислення – властивість сучасного фахівця»;
- *обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти)*: відсутні;
- *стисла анотація*:

Економічний образ мислення як поняття, техніка мислення. Економічні інструменти. Економічний образ мислення та економічний світогляд. Поняття і принципи економічної науки;

- *обсяг самостійної роботи здобувачів*: 11 годин;
- *теми, що належать до самостійної роботи здобувача*:

Механізм суспільної координації А. Сміта. Співробітництво завдяки взаємному пристосуванню. Що може пояснити економічна теорія? Заповзятість економічної теорії. Проблеми вибору і раціональність.

ТЕМА 2. Огляд періодизацій розвитку економіки.

- *форма заняття*: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.
- *обсяг аудиторного навантаження*: 6,5 годин;
- *тема семінарського заняття*: «Огляд періодизацій розвитку економіки»;
- *обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти)*: відсутні;
- *стисла анотація*:

Початок періодизації історії розвитку економіки. Перші спроби періодизації. Стадії економічного прогресу. Стан господарського побуту народів. Концепція індустриального та постіндустриального суспільства. Світ-системний підхід та аналіз;

- *обсяг самостійної роботи здобувачів*: 11 годин;

– теми, що належать до самостійної роботи здобувача:

Історична школа у політекономії. Економічна історія як окрема наука. Формаційні підходи. Просторово-часова періодизація у СРСР. Організаційний підхід А. Богданова. Антропогеографічна періодизація. Три типи територіальних володінь світових держав. Концепція В. П. Семенова-Тянь-Шанського про три центри розміщення й накопичення капіталу. Концепція У. Ростоу (мейнстрім) щодо поступального розширеного відтворення та п'ять стадій розвитку суспільства.

ТЕМА 3. Аналіз існуючих глобально-цивілізаційних підходів до вивчення розвитку економіки.

– форма заняття: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.

– обсяг аудиторного навантаження: 6,5 годин;

– тема семінарського заняття: «Аналіз ісуючих глобально-цивілізаційних підходів до вивчення розвитку економіки»;

– обов’язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні;

– стисла анотація:

Змінення підходів до періодизації. Кліодинаміка і періодизація. Глобально-цивілізаційні підходи до розвитку економіки;

– обсяг самостійної роботи здобувачів: 11 годин;

– теми, що належать до самостійної роботи здобувача:

Стратегія порівняльних переваг. Використання сфер людської діяльності для вивчення тенденцій розвитку економіки. Концепція розвитку економіки як складної поведінкової системи.

ТЕМА 4. Методологічні аспекти розвитку економічної науки.

– форма заняття: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.

– обсяг аудиторного навантаження: 6,5 годин;

– тема семінарського заняття: «Методологічні аспекти розвитку економічної науки»;

– обов’язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні;

– стисла анотація:

Революції в розвитку економічної теорії. Перша революція – класична економічна теорія. Друга революція – маржиналізм. Третя революція – кейнсіанство. Четверта революція: теорія очікуваної корисності та програмно-гральний підхід;

– обсяг самостійної роботи здобувачів: 11 годин;

– теми, що належать до самостійної роботи здобувача:

Науково теоретичний строй економічної теорії та мейнстрім. Віхи методологій економічної теорії (Джон Стюарт Мілль, Карл Маркс, Альфред Маршалл, Мілтон Фрідмен, Марк Блауг). Яка методологія потрібна економістам?

Модульний контроль 1

- форма заняття: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі);
  - обсяг аудиторного навантаження: 2 години;
  - обов’язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні;
  - обсяг самостійної роботи здобувачів: 3 години.
- Підготовка до модульного контролю.

Змістовний модуль 2. Економічна наука і проблеми успішного розвитку економіки країн.

ТЕМА 5. Економічна наука і макроекономічна політика країн.

- форма заняття: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.
  - обсяг аудиторного навантаження: 6,5 годин;
  - тема семінарського заняття: «Економічна наука і макроекономічна політика країн»;
  - обов’язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні;
  - стисла анотація:
- Загадки економічного зростання певних країн;
- обсяг самостійної роботи здобувачів: 11 годин;
  - теми, що належать до самостійної роботи здобувача:

Демістифікація китайської економіки: використання порівняльних переваг як дієва стратегія економічного розвитку. Уроки рецесії в Японії після тривалого успішного розвитку в другій половині ХХ сторіччя і до початку ХХІ сторіччя.

ТЕМА 6. Економічна реальність (історичні зразки). Чому не всі країни світу стали економічно розвинутими.

- форма заняття: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.
- обсяг аудиторного навантаження: 6,5 годин;
- тема семінарського заняття: «Економічна реальність (історичні зразки). Чому не всі країни світу стали економічно розвинутими»;
- обов’язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні;
- стисла анотація:

Чому Австралія обігнала Нову Зеландію. Чому Австрія ледь не догнала Швейцарію. Чому виникли відмінності у економічному розвитку Естонії та Словенії. Чому Мексика є біднішою за Іспанію;

- обсяг самостійної роботи здобувачів: 11 годин;
- теми, що належать до самостійної роботи здобувача:

Чому Венесуела зупинилася у розвитку і знаходиться у кризі. Чому Чилі у свій час подолали кризу і почали стрімкий розвиток. Чому Коста-Ріка відстала від Пуерто-Ріко. Чому Гаїті так збідніли, а Домініканська Республіка ні. Чому Китай обігнав Індію. Чому Пакистан розвивався повільніше ніж Індонезія. Феномен маленьких Азійських тигрів: Південна Корея, Гонконг, Сінгапур, Тайвань. Що заважає розвитку багатій на ресурси Аргентині? Які перспективи

розвитку має Бразилія. Чому Європейський Союз має тенденції до руйнації. Чому Англія бажає вийти з Євросоюзу.

ТЕМА 7. Світовий прогрес і проблеми самозбереження суспільства у ХХІ сторіччі.

- форма заняття: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.
- обсяг аудиторного навантаження: 6,5 годин;
- тема семінарського заняття: «Світовий прогрес і проблеми самозбереження суспільства у ХХІ сторіччі»;
- обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні;

– стисла анатація:

Крупний бізнес і навколоїшнє середовище: різні умови – різні результати;

– обсяг самостійної роботи здобувачів: 11 годин;

– теми, що належать до самостійної роботи здобувача:

Добування природних ресурсів (нафта, руда, ліс, риболовля) та інтереси крупного капіталу, бізнесу і суспільства. Можливість світового екологічного колапсу.

ТЕМА 8. Філософія економічної науки в світлі екологічних проблем суспільства.

- форма заняття: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.
- обсяг аудиторного навантаження: 6,5 годин;
- тема семінарського заняття: «Філософія економічної науки в світлі екологічних проблем суспільства»;
- обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні;

– стисла анатація:

Філософія науки ХХ сторіччя;

– обсяг самостійної роботи здобувачів: 11 годин;

– теми, що належать до самостійної роботи здобувача:

Філософська феноменологія і герменевтика економічної науки. Парадигма сучасної філософії науки ХХІ сторіччя в умовах екологічних проблем суспільства.

Модульний контроль 2

– форма заняття: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі);

– обсяг аудиторного навантаження: 2 години;

- обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні;

– обсяг самостійної роботи здобувачів: 3 години.

Підготовка до модульного контролю.

Модуль 2

Захист реферату «Історичні зразки економічної реальності нерозвинених країн світу» за варіантами.

- обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні;
- обсяг самостійної роботи здобувачів: 15 годин.

5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання не передбачені навчальним планом.

6. Методи навчання

Словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.); наочні (ілюстрування, демонстрування) і практичні (практичні роботи, індивідуальне опитування, тестування).

7. Методи контролю

Поточний, проміжний та підсумковий (семестровий) контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять у вигляді теоретичних опитувань й розв'язання практичних завдань.

Проміжний контроль проводиться у вигляді тестування за розділами курсу.

Підсумковий (семестровий) контроль проводиться в усно-письмовій формі за темами курсу й захисту реферату.

Семестровий контроль – іспит.

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях	0...1	8	0...8
Робота на практичних заняттях	0 .. 2	6	0 .. 12
Модульний контроль	0 .. 25	1	0 .. 25
Змістовний модуль 2			
Робота на лекціях	0...1	8	0...8
Робота на практичних заняттях	0 .. 2	6	0 .. 12
Захист реферату	0 .. 10	1	0 .. 10
Модульний контроль	0 .. 25	1	0 .. 25
Усього за семestr*			0 .. 100

*Протягом семестру студент може заробити до 10 заохочувальних балів.

Бали можна отримати за такими видами робіт:

- активна робота на лекціях та практичних заняттях: 0 .. 5 балів;
- написання тез на науково-практичні конференції: 0 .. 10 балів.

При перевищенні максимуму балів (більше 100) студент отримуватиме 100 балів.

При вивченні курсу можливе врахування підсумків визнання результатів неформального або інформального навчання в подальшому освітньому процесі, при одержанні підсумкових балів.

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	

Семестровий контроль (іспит) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту. Під час складання семестрового іспиту студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту складається з двох теоретичних запитань (максимальна кількість балів за кожне запитання – 30) і одного практичного запитання (задачі) – максимальна кількість балів – 40.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Оцінка в балах	Пояснення
90-100	За умови глибокого вивчення навчального матеріалу, що підтверджується вичерпними відповідями на питання і застосуванням отриманих знань на практиці: правильним, безпомилковим виконанням завдань на практичних заняттях й захистом реферату у встановлені навчальним графіком терміни
83-89	За умови твердого засвоєння навчального матеріалу, при відповідях на питання студент не допускає серйозних помилок, вміє застосовувати отримані знання на практиці (у завданнях на практичних заняттях), відмінно захищає реферат
75-82	За умови твердого засвоєння навчального матеріалу, при відповідях на питання студент не допускає серйозних помилок, вміє застосовувати отримані знання на практиці (завдання на практичних заняттях виконує з незначними помилками, добре захищає реферат)
68-74	За умови засвоєння навчального матеріалу, студент не повністю і недостатньо точно відповідає на питання, але вміє застосовувати отримані знання на практиці (при виконанні завдань на практичних заняттях допускає менше 60% помилок, задовільно захищає реферат)
60-67	За умови виконання мінімальних критеріїв знань та умінь, студент засвоїв основний програмний матеріал, припускає помилки при виконанні завдань на практичних заняттях, але має необхідні знання для їх усунення під керівництвом викладача, задовільно захищає реферат
0-59	За умови, що студент засвоїв не весь основний навчальний матеріал, допускає серйозні помилки при виконанні завдань на практичних заняттях й не має необхідних знань для їх усунення під керівництвом викладача, не захистив реферат

9. Політика навчального курсу

При вивченні дисципліни необхідно спиратися на конспект лекцій та рекомендовану навчальну та наукову літературу. Вітається використання різних джерел з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії з проблем навчальної дисципліни.

Беруться до уваги такі показники академічної активності та додаткових освітніх досягнень здобувачів вищої освіти:

- відповіді на питання плану практичного заняття під час заняття;
- доповіді з проблемних питань практичного заняття;
- участь в активних формах навчання на практичних заняттях;
- розробка тематичних презентацій;
- публікація тез доповідей та участь у конференціях, написання наукових статей, рефератів;
- відпрацювання тем пропущених практичних занять;
- інші здобутки в освітній сфері, що підверджені документально (грамоти, дипломи, сертифікати тощо).

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. Високо оцінюється прагнення здобувачів вищої освіти планомірно та систематично засвоювати навчальний матеріал, активно працювати на практичних заняттях, брати участь в обговоренні дискусійних питань, повною мірою дополучатися до активних форм навчання, відпрацьовувати пропущені практичні заняття. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу.

Політика перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-1 бал). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної добросередовища. Здобувач вищої освіти діє відповідно Положенню Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» «Про академічну добросередовищу».

Основні види порушень академічної добросередовища для дисципліни:

1. Академічний плаґіат:

- плаґіат фрагментів письмових робіт та повних текстів;
- плаґіат ідей, даних, моделей, ілюстрацій тощо;
- відсутність належних посилань за відсутності привласнення авторства;
- помилки цитування.

2. Самоплаґіат:

- повторне подання здобувачами освіти письмових робіт, які вже подавалися як звітність із інших дисциплін, без дозволу викладача;

– агрегування чи доповнення даних – суміщення раніше опублікованих і нових даних без їх поділу з відповідними посиланнями на попередню публікацію;

– повторний аналіз раніше опублікованих даних без посилання на попередню публікацію цих даних та раніше виконаного їх аналізу.

3. Фабрикація:

– наведення у письмових роботах здобувачів та в наукових роботах вигаданих чи неперевірених даних, зокрема статистичних даних, результатів експериментів, розрахунків чи емпіричних досліджень, фотографій, аудіо- та відеоматеріалів тощо;

– посилання на вигадані джерела інформації або навмисне посилання не на справжнє джерело;

– приписування іншим особам текстів, думок чи ідей, яких вони не висловлювали чи не публікували.

4. Фальсифікація:

– необґрунтоване корегування результатів власних наукових досліджень чи виконання навчальних завдань (таке, що не базується на повторних чи додаткових дослідженнях, вимірюваннях або розрахунках, виправленні виявлених помилок тощо);

– наведення у письмових роботах здобувачів та в наукових роботах свідомо змінених літературних даних та даних, отриманих із інших джерел; зокрема, статистичних даних, результатів експериментів, розрахунків чи емпіричних досліджень, фотографій, аудіо- та відеоматеріалів тощо без належного обґрунтування причин і зазначення методики їх корегування;

– наведення неповної або викривленої інформації про апробацію результатів досліджень та розробок.

5. Обман:

– подання як результатів власної праці робіт, виконаних на замовлення іншими особами, або робіт, стосовно яких справжні автори надали згоду на таке використання;

– здавання або представлення різними особами робіт з однаковим змістом як результату власної навчальної діяльності;

– написання чужих варіантів завдань на контрольних заходах;

– використання системи прихованих сигналів (звукових, жестових та ін.) при виконанні групових контрольних заходів з однаковими варіантами;

– несамостійне виконання завдань у випадках, коли не дозволяється отримання допомоги, або не зазначення інформації про отриману допомогу, консультації, співпрацю;

– проходження процедур контролю знань підставними особами;

– симуляція погіршення стану здоров'я, хвороби з метою уникнення контрольних заходів.

Основним видом відповідальності здобувачів освіти за порушення академічної доброчесності за даною дисципліною є

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування із закладу освіти (крім осіб, які здобувають загальну середню освіту);
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.

Списування під час поточних тестувань, модульних контролів та іспиту заборонені (в т. ч. із використанням мобільних засобів).

Розрахункова робота повинна демонструвати досягнення результатів навчання, визначених освітньою програмою, здатність автора логічно, на підставі сучасних наукових методів викладати свої погляди за темою роботи, обґрунтувати вибір програмного забезпечення, робити обґрунтовані висновки й формулювати конкретні пропозиції щодо отриманих результатів. У роботі не може бути списування, фабрикації та фальсифікації.

10. Порядок визнання результатів неформальної освіти

Неформальна освіта - це освіта, яка здобувається зазвичай за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти.

Право на визнання результатів неформальної освіти поширюється на здобувачів усіх рівнів вищої освіти.

З метою визнання результатів неформальної освіти за заявою здобувача освіти на ім'я викладача певної дисципліни проводиться перевірка отриманих здобувачем результатів навчання.

У разі необхідності, згідно з рішенням викладача, гаранта освітньої програми або завідувача випускової кафедри створюється предметна комісія. До складу комісії входять: гарант освітньої програми за якою навчається здобувач; завідувач кафедри, за якою закріплено дисципліну, результати навчання за якою перевіряються; науково-педагогічні працівники, які викладають відповідну дисципліну.

За підсумками оцінювання викладач або предметна комісія складає протокол, який містить висновок про зарахування чи не зарахування відповідної дисципліни для деканату.

За умови позитивного висновку щодо процедури визнання результатів неформальної освіти здобувачу зараховуються відповідна дисципліна навчального плану або її частина та визначений для неї обсяг кредитів ЄКТС.

11. Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

Підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, конспекти лекцій, методичні рекомендації з проведення практичних робіт тощо, які видані в Університеті знаходяться за посиланням:

1. Навчально-методичне забезпечення дисципліни «Розвиток економічного світогляду» для бакалаврів / Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків. авіац. ін-т»; розроб. В. М. Гавва. – Харків, 2020. – 322 с . – http://library.khai.edu/library/fulltexts/doc/_011Rozvitok.pdf.

Сторінка дисципліни знаходиться за посиланням:

<https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=114>

12. Рекомендована література

Базова

1. Федоренко В. Г. Політична економія: Підручник. – 2-ге вид. К.: Алерта, 2015. 487 с.

2. Щетинін А. І. Політична економія. Підручник. К.: Центр учебової літератури, 2011. 480 с.

3. Ковальчук В. М. Світова економіка: її історія та дослідники: навч. посіб. / В. М. Ковальчук, Лі Цзе Гао, Л. А. Останкова – К.: Центр учебової літератури, 2011. – 524 с.

4. Доронін А. В. Сучасний управлінський інструментарій прийняття ефективних економічних рішень: колективна монографія / загальна ред. А. В. Дороніна. – Харків: Нац. аерокосмічний ун-т ім. М. Є. Жуковського «ХАІ», 2019. – 304 с.

5. Ернандо де Сото. Загадки капіталу. – Київ: Наш формат, 2017. – 232 с.

6. Історія економіки та економічної думки : підруч. / В. В. Козюк, Л. А. Родіонова, О. В. Дlugопольський [та ін.] ; за ред. В. В. Козюка, Л. А. Родіонової. – Тернопіль : ТНЕУ, 2015 – 792 с.

7. Сучасні економічні теорії: історія, методологія та перспективи розвитку: зб. матеріалів Всеукр. Круглого столу. 2016 р. — К. : КНЕУ, 2016. — 199 с.